Statens forurensningstilsyn
Norwegian Pollution Control Authority

OPPRYDDING I OSLO HAVN

TA-2291
2007

Opprydding av forurenset sjøbunn gir oss renere fjord

For å få en renere fjord er det svært viktig at den helhetlige oppryddingen i Oslo havn blir fullført.

Forurenset sjøbunn er et omfattende problem i flere havner og fjordområder langs norskekysten. I Stortingsmelding nr 14 (2006-2007) presenteres en omfattende plan for opprydding i forurenset sjøbunn. Oslo Havn er et av 17 områder som er prioritert for opprydding.

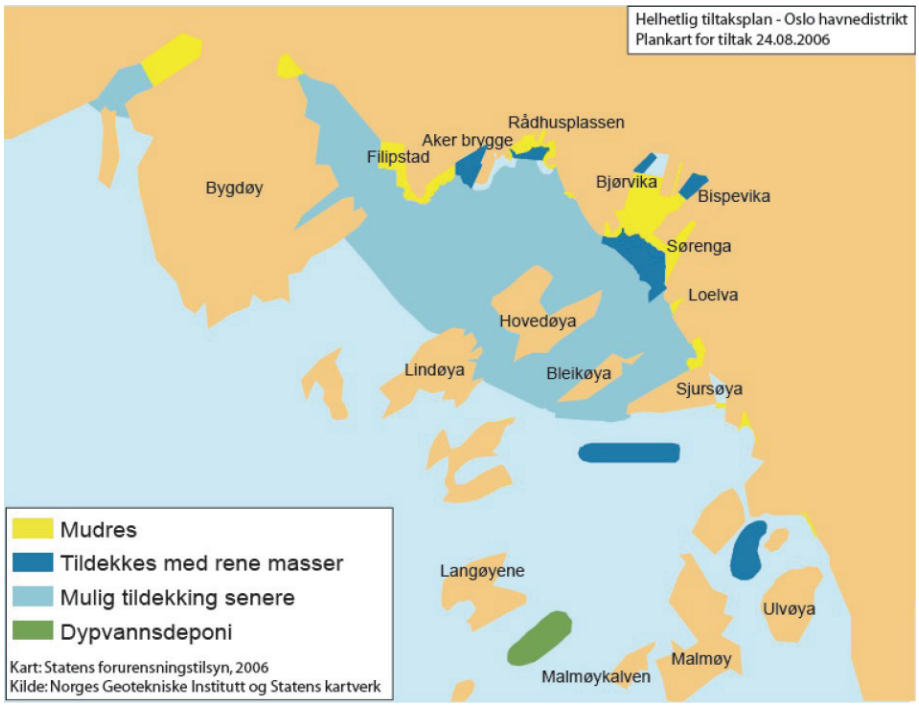
Hvordan oppryddingen skal gjennomføres andre steder i landet må man finne lokale løsninger på. Oppryddingen i Oslo kan stå som et godt eksempel på at det er mulig å få til et helhetlig samarbeid mellom flere aktører.

En omfattende opprydding av forurenset sjøbunn i Oslo havneområde skal gi en renere fjord til glede for innbyggerne rundt indre Oslofjord.

Sjøbunnen i Oslo havn er gjennom mange år blitt tilført forurensning i form av miljøgifter og tungmetaller. Kildene er blant annet avfall og utslipp fra industri og havneaktivitet, tidligere snødumping og avrenning fra veier, samt utslipp av kloakk. De forurensede sedimentene blir spredd i små mengder til bunnlevende organismer og fisk, gjennom blant annet oppvirvling fra båttrafikk. Miljøgiftene kan til slutt ende opp i oss mennesker. Det er derfor viktig å sørge for en omfattende opprydding.

Fjerner forurensede masser
Oslo kommune er ansvarlig for oppryddingen, med Oslo Havn som tiltakshaver. I februar 2006 startet oppryddingsarbeidet i Oslo havn, og i september 2007 er det kommet halvveis. Der det er behov for økt seilingsdyp blir det mudret (forurenset sjøbunn blir fjernet) til man kommer ned til ren sjøbunn. I andre områder blir forurensede sedimenter tildekket med rene masser. Det forurensede laget er fra noen centimeter til to meter tykt, og inneholder tungmetaller (ca. 0,2 prosent) og organiske miljøgifter som PCB (ca. 0,0001 prosent).

Forurenset sjøbunn har bidratt til at Mattilsynet siden 1994 har frarådet å spise ål og fiskelever fra Indre Oslofjord. Oppryddingen i havneområdet er derfor viktig for å få en renere fjord, der kostholdsrådene på sikt kan oppheves. Oppryddingen vil også gi muligheter for å opparbeide nye, fine friluftsarealer.

I store deler av Oslo Havn skal forurensede masser fjernes eller tildekkes. Masser som fjernes blir deponert i en naturlig fordypning ved Malmøykalven. Dette området, som også var forurenset før deponeringen startet, skal deretter dekkes til med rene masser. Sjøbunnen på deponistedet vil dermed bli langt renere enn det var før oppryddingen startet.

SFTs roller:

Behandler søknader og gir tillatelser til mudring, tildekking og deponering av forurensede sedimenter

Stiller krav om overvåking. I Oslo havn har vi også finansiert tilleggsovervåking.

Fører tilsyn med at kravene i tillatelsene overholdes

Delfinansierer tiltak der det er uklart hvem som kan holdes ansvarlig for forurensningen, i tråd med Stortingets bevilgning

Har gjennom et omfattende overvåkingsprogram fulgt forurensningssituasjonen i fjorden i mer enn 20 år.

Oppryddingen finansieres av Oslo kommune, Oslo Havn, Statens vegvesen og utbyggerne rundt Bjørvika. Fordi det på en del områder er uklart hvem som kan holdes ansvarlig for forurensningen, har Statens forurensningstilsyn delfinansiert oppryddingen, i tråd med Stortingets bevilgning.

Forurensede masser deponeres
Den forurensede sjøbunnen som fjernes fra Oslo havn, føres gjennom et rør ned i dypvannsdeponiet ved Malmøykalven. Deponiet ligger i en naturlig fordypning i sjøbunnen, 60-70 meter under overflaten. Området var forurenset før deponeringen startet. Når deponeringen er ferdig, skal deponiet dekkes til med rene masser. Sjøbunnen på deponistedet vil dermed bli langt renere enn det var før oppryddingen startet.

Dekklaget fungerer som et lokk som skal hindre utlekking av miljøgifter. Det vil være tykt nok til at dyr som lever i sedimentene, ikke kan komme i kontakt med de forurensede massene.

SFT har gitt tillatelser og stilt strenge krav til mudring, tildekking og deponering av de forurensede massene i dypvannsdeponiet. Vi mener det er en god løsning, forutsatt at kravene overholdes.

Omfattende overvåking viser at krav overholdes
SFT har stilt strenge krav til overvåking både av selve oppryddingen i Oslo havn og av dypvannsdeponiet ved Malmøykalven. SFT gjennomfører revisjoner og kontroller for å sikre at kravene i tillatelsene overholdes. I tillegg følger SFT opp med en egen utvidet miljøovervåking i indre Oslofjord.

De forurensede massene har i årevis vært en kilde til spredning av miljøgifter. Hensikten med oppryddingen er å stanse dette. Under oppryddingsarbeidet vil spredningen av miljøgifter øke noe. Det er umulig å gjennomføre tiltak i forurenset sjøbunn uten at det blir en viss spredning. Resultatene fra miljøovervåkingen viser at det til nå ikke har skjedd spredning av forurensede sedimenter utover de kravene som er lagt til grunn i tillatelsene fra SFT. Dette dreier seg om svært små mengder miljøgifter. Oppryddingen vil bidra til at det spres langt mindre miljøgifter enn hva som er tilfelle i dag.

Eksempel på målte konsentrasjoner av PCB i picogram pr. liter vann
(picogram = en millionte microgram = 0,000000000001 gram)

Bakgrunnsverdi Oslofjorden	400
Funnet ved deponiet på 60 meters dyp	800
Akerselva	8000
Snø i Oslo sentrum	27000

(Kilder: Bergquist, Aquateam og NIVA)

Spørsmål og svar

Hvordan påvirker oppryddingen vannkvaliteten i Oslofjorden?
De forurensede sedimentene har i en årrekke vært en kilde til miljøgifter. Derfor er det behov for en opprydding. Under oppryddingsarbeidet vil spredningen av miljøgifter øke noe. Det er umulig å gjennomføre tiltak i forurenset sjøbunn uten at det blir en viss spredning. Det meste av spredningen skyldes mudringen, og i mindre grad deponeringen. SFT stiller krav om at oppryddingsarbeidet skal ta hensyn til natur og friluftsliv. Etter oppryddingen vil fjorden bli betydelig renere enn den har vært tidligere. Det er trygt å bade i fjorden under oppryddingsarbeidet. Oppryddingen er også viktig for å få en renere fjord, der kostholdsrådene på fiske fra 1994 kan oppheves.

Hvor stor har forurensningen vært under arbeidet?
SFT har stilt strenge krav til oppryddingen. Overvåkingsprogrammet viser at spredningen av kvikksølv, kadmium, bly, PAH (tjærestoffer) og PCB i 2006 var under halvparten av det tillatte nivået.

Hvorfor blir ikke massene lagret på land?
For å håndtere de forurensede massene søkte Oslo Havn om deponering i dypvannsdeponi. SFT mener dette er en god løsning, forutsatt at de strenge krav som er stilt overholdes. Miljøkonsekvensene ved oppryddingen og deponeringen ble grundig vurdert av blant annet Norges geotekniske institutt og Norsk institutt for vannforskning før SFT ga tillatelse. Søknadene ble også lagt ut på offentlig høring.

Er det mye strøm ved deponistedet?
Det er foretatt grundige strømmålinger ved deponiet som viser at det normalt er lite strøm langs bunnen. Vinterstid kan det imidlertid forekomme dypvannsutskifting i deponiområdet. SFT har derfor stilt krav om strømmålinger om vinteren. Under fjorårets dypvannsutskifting viste målingene at det ikke ble fraktet partikler ut av området utover det som er tillatt.

Er det riktig at SFT hemmeligholder informasjon?
All informasjon SFT har om oppryddingen og deponeringen er offentlig tilgjengelig. For mer informasjon, se www.sft.no/oslohavn

For mer informasjon, se: www.sft.no/oslohavn

SFT september 2007